

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1946 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Genom en den 1 mars 1946 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 134, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna vid propositionen fogade förslag till lag angående ändring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Till grund för det genom propositionen framlagda lagförslaget, vilket är föranlett av nya rättegångsbalken, ligger ett av processlagberedningen i betänkande den 17 mars 1944 (SOU 1944: 9 och 10) framlagt lagförslag i samma ämne. Lagrådet har den 17 december 1945 avgivit utlåtande över sistnämnda lagförslag. De erinringar som vid lagrådsgranskningen framställets mot vissa bestämmelser i förslaget ha i allt väsentligt beaktats i propositionen. Beträffande motiveringen till lagförslaget hänvisas till förenämnda betänkande och propositionen.

Utskottet. Förevarande lagförslag innehåller i 21 kap. 14 § bland annat bestämmelse att handling som insändes till domstol i jorddelningsmål eller ägodelningsdomaren med posten, skall anses inkommen, då den avlämnats till domstolen eller ägodelningsdomaren eller till domstolens kansli. I 33 kap. 3 § nya rättegångsbalken har upptagits ett stadgande av motsvarande innebörd. I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 23 vid årets riksdag hemställde utskottet om sådan ändring i bland annat 1944 års lag om rätt att i mål och ärenden som tillhöra domstols handläggning insända handlingar med posten m. m., att avi om försändelse, vari handling finnes innesluten, i förevarande hänseende skulle jämsställas med handlingen. Utskottet uttalade därvid att motsvarande ändring borde vidtagas i nya rättegångsbalken jämte de följdförfattningar till denna som innehålla liknande bestämmelse. Beträffande 33 kap. 3 § nya rättegångsbalken fann utskottet det ej påkallat att föreslå ändring, då Kungl. Maj:t torde komma att beakta att sådana ändringar, som bliva nödvändiga på grund av ny lagstiftning, vidtoges i denna balk före ikraftträdandet. Vad anginge de följdförfattningar, som innehålla bestämmelser av ifrågavarande innebörd och som vore föremål för utskottets prövning, hade utskottet för avsikt att i sina däröver avgivna utlåtanden föreslå erforderliga ändringar.

På grund av vad sålunda anförts föreslår utskottet ändring av 21 kap. 14 § i förslaget. Bestämmelserna i ämnet synas lämpligen kunna utformas såsom en hänvisning till det allmänna stadgandet i 33 kap. 3 § nya rättegångsbalcken om ingivande av handling till rätten.

Mot propositionen i övrigt har utskottet vid sin granskning icke funnit anledning till erinran och får alltså hemställa,

att riksdagen — med förklaring att riksdagen funnit viss ändring böra vidtagas i det genom propositionen framlagda lagförslaget — måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet.

Häri genom förordnas *dels* att 8 och 9 §§ i 21 kap. lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet skola upphöra att gälla, *dels* att 6 § i 2 kap. samt 1, 2, 4, 5, 10, 12—14, 23, 29—31, 36—39, 43 och 53 §§ ävensom avdelningarna H och I i 21 kap. samma lag skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att den under avdelning K i sistnämnda kapitel upptagna 68 § skall erhålla nummer 66.¹

2 kap.

6 §.

För varje — — — en röst.

God man, som avgått, må, om han alltjämt är valbar eller upphört att vara valbar endast på grund av sin ålder, fortfarande tjänstgöra vid förrättning, varmed han förut såsom god man tagit befattning.

21 kap.

1 §.

Första domstol — — — varje domsaga.

Där till — — — jorden ligger.

Angående domstol i jorddelningsmål och rättegången i sådant mål gälla i allt, varom ej i denna lag eller annan lag eller författning är särskilt stadgat, vad i fråga om allmän domstol är föreskrivet, där det är tillämpligt.

Om Konungens befallningshavandes och överlantmätarens befattning med vissa avstyckningsmål är nedan i detta kapitel stadgat.

¹ Senaste lydelse se beträffande 10 § SFS 1938: 163, beträffande 12 § 1945: 74, beträffande 23 § 1935: 236, beträffande 36 § 1942: 396, beträffande 38 § 1935: 236, beträffande 43 § 1937: 164, beträffande 53 § samt avdelningarna H och I 1935: 236 samt beträffande 68 § 1937: 164.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

2 §.

Ägodelningsrätt består — — — tre ägodelningsnämndemän.

Ordinarie domaren — — — nyss nämnts.

Ägodelningsnämndemännen, som böra vara allmänt betrodda, i lanthus-hållning kunniga och med ortens förhållanden väl förtrogna män, skola vara valbara till nämndemansbefattning vid häradsrätt i domsagan samt ej hava uppnått sextiofem års ålder; dock må den, som uppnått nämnda ålder, tjänstgöra i mål, varmed han förut såsom ägodelningsnämndeman tagit befattning.

4 §.

Vid val — — — skilje lotten.

Klagan över valet föres genom besvär enligt 52 kap. rättegångsbalken. Över hovrättens beslut må klagan ej föras.

Om valets — — — jämväl denne.

5 §.

Finner ägodelningsdomaren — — — nytt val.

Vad i rättegångsbalken är stadgat om skyldighet att åtaga sig uppdrag som nämndeman och att kvarstå i uppdraget så ock att efter avgång fortfarande tjänstgöra äge motsvarande tillämpning beträffande uppdrag som ägodelningsnämndeman.

10 §.

Angående sammanträde — — — till sammanträdet.

I besvärsmål — — — inom kommunen.

Vad i andra stycket föreskrivits har icke avseende å stämningssmål; om kallelser å parter i sådant mål gälle vad i rättegångsbalken är stadgat angående tvistemål.

Varder å ägodelningsrätts sammanträde mål uppskjutet till senare sammanträde och har tid och ställe för detta omedelbart tillkännagivits, skall vad i första och andra styckena föreskrivits icke äga tillämpning.

Vad ovan stadgats gälle i tillämpliga delar, då sakägare skola kallas till sammanträde inför ägodelningsdomaren; dock erfordras ej kungörelse, som avses i första stycket.

Finnes vite eller annat äventyr böra föreläggas sakägare för utevaro från sammanträde inför ägodelningsrätten eller ägodelningsdomaren, må föreläggandet ej tillkännagivas sådan sakägare i den i andra stycket föreskrivna ordning, utan skall delgivning därav med honom äga rum.

12 §.

För resa till och från det ställe, där sammanträde med ägodelningsrätten eller inför ägodelningsdomaren äger rum, så ock för uppehållet därstädes njute ägodelningsdomaren ersättning av allmänna medel enligt gällande rese-

*(Kungl. Maj:ts förslag:)**(Utskottets förslag:)*

reglemente. Ägodelningsnämndeman njute för tjänstgöring vid ägodelningsrätts sammanträde ersättning av allmänna medel enligt vad särskilt är stadgat. Ersättning som sägs i denna paragraf skall stanna å statsverket.

13 §.

Att biträda — — — vederbörande överlantmätare.

Överlantmätaren äger att för sin inställelse åtnjuta ersättning av allmänna medel enligt gällande resereglemente; kostnaden skall stanna å statsverket.

Ersättning till annan sakkunnig så ock ersättning eller kostnad i annat fall för bevisning, varom ägodelningsdomaren eller ägodelningsrätten självant föranstaltar, skall gäldas av sakägarna. Det åligger klaganden eller, där klagandena äro flera, dessa en för alla och alla för en att förskjuta ersättning och kostnad, som nu nämnts.

14 §.

Där på grund av stadgande i denna lag handling skall ingivas till domstol i jorddelningsmål eller ägodelningsdomaren, må den i stället på vederbörande parts eget äventyr inlämnas genom bud eller i betalt brev insändas med posten. Handling, som sålunda inkommer, skall anses ingiven av den, som undertecknat handlingen. Handlingen skall anses inkommen, då den avlämnats till domstolen eller ägodelningsdomaren eller till domstolens kansli.

I fråga om inlaga eller annan handling, som på grund av stadgande i denna lag skall ingivas till domstol i jorddelningsmål eller ägodelningsdomaren, äge vad i 33 kap. 3 § rättegångsbalken är stadgat motsvarande tillämpning.

23 §.

Mot beslut eller åtgärd under jorddelningsförrättning, som i denna lag avses, i andra fall, än nu är sagt, må, såvitt ej annat följer av bestämmelserna i 66 §, talan föras genom besvär, som, ställda till ägodelningsrätten, skola ingivas till ägodelningsdomaren inom trettio dagar från den dag, då den förrättning, under vilken beslutet meddelats eller åtgärden vidtagits, blivit avslutad.

Under jorddelningsförrättning — — — blivit fastställt.

29 §.

Finner ägodelningsdomaren — — — talan däremot.

Avse besvär — — — över besvären.

Föreligger ej sådant fall som ovan i denna paragraf sägs och erfordras för att målet vid ägodelningsrättens sammanträde skall kunna slutföras i ett sam-

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

manhang, att yttrande inhämtas av annan sakkunnig än överlantmätaren, skriftligt bevis företes, särskilt sammanträde med sakägarna för målets beredande hålles eller annan förberedande åtgärd vidtages, skall ägodelningsdomaren utan dröjsmål meddela beslut därom.

Efter det erforderliga förberedande åtgärder vidtagits, utsatte ägodelningsdomaren, så snart lämpligen kan ske, tid och ställe för målets handläggning vid huvudförhandling inför ägodelningsrätten.

30 §.

Sedan kungörelse — — — förrättningslantmätarens utevaro.

I stämmingsmål gälle om föreläggande för part och parts utevaro vad i rättegångsbalken är stadgat angående sak, varom förlikning ej är tillåten.

31 §.

Vid huvudförhandlingens början bör ägodelningsdomaren kort redogöra för saken och de yrkanden, som framställts i målet. För utredning av fråga av teknisk beskaffenhet äge part åberopa av honom ingiven skrift. Redogörelse skall lämnas för skriftens innehåll.

Finnes uppskov med förhandlingarna av nöden, skall besked om tiden och stället för nytt sammanträde meddelas innan ägodelningsrätten åtskiljes eller ock senare tillkännagivas i den ordning, som i 10 § är föreskriven.

Vid uppskjuten huvudförhandling skall målet företagas i det skick, vari det förelåg vid den tidigare handläggningens slut. Hava de ledamöter, som vid det senare sammanträdet sitta i domstolen, ej övervarit den tidigare handläggningen, skall dock målet upptagas till ny huvudförhandling; i den mån det kan antagas vara utan betydelse eller skulle medföra oskälig kostnad eller synnerlig olägenhet, erfordras ej att bevis, som upptagits vid tidigare sammanträde, ånyo upptages.

Utslag eller beslut i jorddelningsmål skall grundas å vad vid syn eller annan förhandling förekommit och handlingarna i övrigt innehålla.

36 §.

Ägodelningsdomaren skall föranstalta därom att anteckning om sådant till ägodelningsrätten inkommet jorddelningsmål, som avses i 15 § under 5, 6 och 7 samt i 16 § första stycket, å nästa inskrivningsdag verkställas i fastighets- eller lagfartsboken.

Ägodelningsdomaren skall — — — av Konungen.

37 §.

Yppas vid överläggning i ägodelningsrätt skiljaktiga meningar, vare lag som i rättegångsbalken stadgas beträffande domstol, där allenast lagfarna ledamöter hava säte i rätten.

Vid omröstning — — — mening först.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

38 §.

Utskrift av ägodelningsrättens eller ägodelningsdomarens utslag samt, där så finnes nödigt, av protokoll i målet eller vissa delar därav skall tillställas förrättningslantmätaren.

Har ägodelningsdomaren eller ägodelningsrätten meddelat fastställelse å jorddelningsförrättning inom samhälle, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, skall byggnadsnämnden utan dröjsmål under rättas om beslutet.

39 §.

Handläggning, som ej avser huvudförhandling eller syn på stället, må företagas av ägodelningsdomaren.

43 §.

Hava besvär icke inom stadgad tid anförts mot avslutad jorddelningsförrättning, varom ovan sägs, överlämne överlantmätaren, där ej stadgandena i tredje stycket av denna paragraf eller i 66 § annat föranleda, handlingarna till ägodelningsdomaren; bifoge ock eget yttrande ävensom den förklaring över gjorda anmärkningar, han må hava infordrat från förrättningslantmätaren. I fråga om yttrande, varom nu är sagt, gälle vad i 28 § andra stycket sägs.

Sedan handlingarna — — — stycket sägs.

Utgöres förrättningen — — — äga tillämpning.

53 §.

Där ej annat finnes stadgat, må talan mot ägodelningsrätts eller ägodelningsdomares beslut i jorddelningsmål fullföljas hos hovrätten.

Över hovrätts beslut i jorddelningsmål må, såvitt ej på grund av vad i 51 och 52 §§ eller eljest finnes stadgat vid hovrättens beslut skall förbliva, talan fullföljas i högsta domstolen.

H. Om förfarandet vid fullföljd av talan mot ägodelningsrätts och ägodelningsdomares beslut i jorddelningsmål.

54 §.

Talan mot ägodelningsrätts eller ägodelningsdomares utslag eller beslut i jorddelningsmål skall föras genom besvär.

Besvär mot ägodelningsrätts eller ägodelningsdomares utslag eller beslut skola ingivas till ägodelningsdomaren. I stället för den i 52 kap. 1 § rättegångsbalken föreskrivna tid av två veckor gälle en tid av fyra veckor.

Vid besvären skall fogas styrkt avskrift av besvärsinlagan jämte därtill hörande handlingar, vid äventyr att ägodelningsdomaren eljest, där delägare skall höras över besvären, låter på klagandens bekostnad verkställa avskrift därav. Vad sålunda är stadgat äge dock ej tillämpning i avseende å kartor

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

eller andra ritningar, ej heller å handlingar av vidlyftigare beskaffenhet, såsom protokoll i rättegångsmål eller handlingar rörande laga skifte eller därmed jämförlig förrättning.

55 §.

Finnes besvärstalan ej vara fullföljd på föreskrivet sätt eller inom rätt tid, skall den av ägodelningsdomaren avvisas. Om talan mot sådant beslut gälle vad i 54 § första och andra styckena är föreskrivet.

Avvisas ej besvärstalan efter vad i första stycket sägs, låte ägodelningsdomaren genast efter besvärstidens utgång översända avskrifterna av besvärshandlingarna till den delägare, som blivit utsedd att förvara förrättningshandlingarna, eller, om denne är klagande eller icke någon är utsedd att förvara förrättningshandlingarna eller hinder eljest möter, till annan delägare och förelägge genom kungörelse i kyrkan, på sätt i 3 kap. 1 § sägs, de icke klagande delägarna att inom fyra veckor från kungörandet till ägodelningsdomaren inkomma med sin till hovrätten ställda förklaring över besvären, vid påföljd att underlåtenhet därutinnan icke föranleder uppehåll med målets avgörande. Kungörelse, varom ovan sägs, skall innehålla uppgift å den person, till vilken avskrifterna blivit översända.

Vid de avskrifter, som sålunda översändas, foge ägodelningsdomaren skriftlig uppgift å de handlingar, varav på grund av stadgandet i 54 § tredje stycket andra punkten avskrift icke verkställts, ävensom underrättelse, att nämnda handlingar hållas tillgängliga hos ägodelningsdomaren.

56 §.

Yrkas i besvär, att ersättningskyldighet eller skyldighet att utföra arbete på egen bekostnad skall åläggas förrättningslantmätaren, eller erfordras eljest förklaring av denne, skola besvärshandlingarna genom ägodelningsdomarens försorg tillställas honom med föreläggande att inom fyra veckor därefter med återställande av handlingarna avgiva förklaring, vid påföljd att, om förklaring ej inkommit inom föreskriven tid, det ej må föranleda uppehåll med målets avgörande.

57 §.

Då föreläggande att inkomma med förklaring blivit fullgjort eller därför utsatt tid tilländagått, skall ägodelningsdomaren till hovrätten insända besvärs- och förklaringsinlagorna jämte därtill hörande handlingar ävensom, såvitt angår den fullföljda frågan, i huvudskrift eller styrkt avskrift, förrättningshandlingarna och ägodelningsrättens eller ägodelningsdomarens akt.

58 §.

I jorddelningsmål må hovrätten, där så finnes erforderligt, till biträde åt sig kalla överlantmätare; i fråga om ersättning åt honom skall vad i 13 § fin-

*(Kungl. Maj:ts förslag:)**(Utskottets förslag:)*

nes stadgat äga motsvarande tillämpning. Erfordras för utredning av teknisk fråga undersökning å marken, må hovrätten uppdraga åt överlantmätare att ensam eller med biträde av två ägodelningsnämndemän verkställa sådan undersökning. Om underrättelse rörande tiden för undersökningen samt om ersättning åt ägodelningsnämndemännen gälle vad i 32 § finnes för där utsatt fall stadgat.

Bevis genom syn på stället må upptagas i hovrätten, allenast om synnerliga skäl därtill äro.

Hava parterna å ömse sidor begärt, att de skola höras i hovrätten, skall det äga rum, om förhöret ej uppenbarligen skulle vara utan betydelse.

59 §.

När hovrätten meddelat slutligt utslag i jorddelningsmål, skola ofördröjligen de av ägodelningsdomaren insända förrättningshandlingarna jämte ägodelningsrättens eller ägodelningsdomarens akt samt akten i hovrätten översändas till ägodelningsdomaren. Därjämte skall en avskrift av utslaget tillställas förrättningslantmätaren.

Har hovrätten meddelat fastställelse å jorddelningsförrättning inom samhälle, där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas, skall underrättelse om beslutet utan dröjsmål meddelas byggnadsnämnden.

I. Om förfarandet vid fullföljd av talan mot hovrätts beslut i jorddelningsmål.

60 §.

Talan mot hovrätts utslag eller beslut i jorddelningsmål skall föras genom besvär.

61 §.

Besvär mot hovrätts utslag eller beslut skola inom tid, som i 56 kap. 1 § rättegångsbalken sägs, ingivas till ägodelningsdomaren. Vad klaganden enligt 54 kap. 17 och 18 §§ samt 56 kap. 2 § rättegångsbalken har att iakttaga, skall fullgöras hos ägodelningsdomaren, och skall vad i övrigt där sägs om hovrätt avse ägodelningsdomaren.

Vid besvären skola tillika fogas styrkta avskrifter av besvärsinlagan samt av de övriga inlagor och skriftliga bevis, som klaganden må ingiva, med undantag dock för kartor och andra ritningar samt handlingar av vidlyftigare beskaffenhet, såsom protokoll i rättegångsmål eller handlingar rörande laga skifte eller därmed jämförlig förrättning. Har klaganden underlåtit att ingiva avskrift, som enligt vad nu är stadgat skall fogas vid besvären, låte ägodelningsdomaren, där delägare skall höras över besvären, på klagandens bekostnad verkställa sådan avskrift.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

62 §.

Hava särskilda besvär anförts över ett av hovrätten under rättegången meddelat beslut, skall ägodelningsdomaren därom genast underrätta hovrätten, genom vars försorg de handlingar i målet, vilka angå den genom beslutet avgjorda frågan, tillika med ägodelningsrättens eller ägodelningsdomarens protokoll samt avskrift av hovrättens protokoll och beslut skola översändas till ägodelningsdomaren.

63 §.

Finnes besvärstalan ej vara fullföljd på föreskrivet sätt eller inom rätt tid, skall den av ägodelningsdomaren avvisas. Om talan mot sådant beslut äge vad i 60 § och 61 § första stycket är föreskrivet i fråga om hovrätts beslut motsvarande tillämpning.

Avvisas ej besvärstalan efter vad i första stycket sägs, skall ägodelningsdomaren snarast möjligt efter besvärstidens utgång över besvären infordra till högsta domstolen ställda förklaringar.

I fråga om infordrande av förklaringar skall vad i 55 och 56 §§ finnes stadgat äga motsvarande tillämpning.

64 §.

Då föreläggande att inkomma med förklaring blivit fullgjort eller därför utsatt tid tilländagått, skall ägodelningsdomaren till högsta domstolen insända besvärs- och förklaringsinlagorna jämte därtill hörande handlingar ävensom, såvitt angår den fullföljda frågan, i huvudskrift eller styrkt avskrift, förrättningshandlingarna samt hovrättens och ägodelningsrättens eller ägodelningsdomarens akter.

65 §.

Vad i 58 § finnes stadgat skall äga motsvarande tillämpning i jorddelningsmål, som dragits under högsta domstolens prövning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Stockholm den 4 juni 1946.

På första lagutskottets vägnar:

THORWALD BERGQUIST.

Närvarande: se under utlåtandet nr 41.
